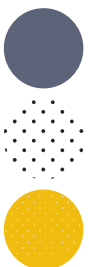


Od wersu do sensu

Literackie karty pracy dla uczniów i uczennic uczących się
języka polskiego

Szkoła ponadpodstawowa



Spis treści

Wskazówki metodyczne

KARTY PRACY 1-3 Słowniczki literackie

KARTA PRACY 4 Słowniczek gramatyczny

KARTA PRACY 5 Koniugacja

KARTA PRACY 6 *Bogurodzica*

KARTA PRACY 7 *Lament świętokrzyski*

KARTA PRACY 8 *Legenda o św. Aleksym* (opis małżeństwa)

KARTA PRACY 9 *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (spotkanie ze Śmiercią, opis)

KARTA PRACY 10 Jan Kochanowski: *Pieśń IX* ks. I

KARTA PRACY 11 Jan Kochanowski: *Pieśń V* ks. II

KARTA PRACY 12 Jan Kochanowski: *Tren IX*

KARTA PRACY 13 Jan Kochanowski: *Tren X*

KARTA PRACY 14 Jan Kochanowski: *Tren XI*

KARTA PRACY 15 Jan Kochanowski: *Tren XIX albo Sen* (początek utworu)

KARTA PRACY 16 Jan Kochanowski: *Odprawa posłów greckich* (*Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie...*)

KARTA PRACY 17 Piotr Skarga: *Kazania sejmowe* (*O miłości ku ojczyźnie... - Polska jako okręt*)

KARTA PRACY 18 Mikołaj Sęp-Szarzyński: *Sonet IV*

KARTA PRACY 19 Mikołaj Sęp-Szarzyński: *Sonet V*

KARTA PRACY 20 Daniel Naborowski: *Marność*

KARTA PRACY 21 Daniel Naborowski: *Krótkość żywota*

KARTA PRACY 22 Jan Andrzej Morsztyn: *Do trupa*

KARTA PRACY 23 Jan Andrzej Morsztyn: *Niestatek*

KARTA PRACY 24 Jan Chryzostom Pasek: *Pamiętniki* (*Rok pański 1658 - opis Dunek*)

KARTA PRACY 25 Ignacy Krasicki: *Hymn do miłości ojczyzny* (*Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie...*)

- KARTA PRACY 26** Ignacy Krasicki: *Do króla* (początek utworu)
- KARTA PRACY 27** Franciszek Karpiński: *Laura i Filon* (początek utworu)
- KARTA PRACY 28** Franciszek Karpiński: *Pieśń o Narodzeniu Pańskim* (początek utworu)
- KARTA PRACY 29** Adam Mickiewicz: *Oda do młodości* (początek utworu)
- KARTA PRACY 30** Adam Mickiewicz: *Romantyczność* (ostatnie 3 strofy)
- KARTA PRACY 31** Adam Mickiewicz: *Lilie* (pierwsza strofa)
- KARTA PRACY 32** Adam Mickiewicz: *Burza*
- KARTA PRACY 33** Adam Mickiewicz: *Droga nad przepaścią w Czufut-Kale*
- KARTA PRACY 34** Adam Mickiewicz: *Konrad Wallenrod* (Wstęp)
- KARTA PRACY 35** Adam Mickiewicz: *Dziady cz. III* (dedykacja)
- KARTA PRACY 36** Adam Mickiewicz: *Dziady cz. III* (bajka Żegoty)
- KARTA PRACY 37** Adam Mickiewicz: *Dziady cz. III* (zakończenie sceny *Salon warszawski*)
- KARTA PRACY 38** Adam Mickiewicz: *Nad wodą wielką i czystą...*
- KARTA PRACY 39** Juliusz Słowacki: *Kordian* (akt I, scena I, początkowe didaskalia)
- KARTA PRACY 40** Juliusz Słowacki: *Kordian* (akt II, finał monologu na Mont Blanc)
- KARTA PRACY 41** Juliusz Słowacki: *Grób Agamemnona Grób Agamemnona* (strofa zaczynająca się od apostrofy *Polsko!*)
- KARTA PRACY 42** Juliusz Słowacki: *Testament mój*
- KARTA PRACY 43** Adam Asnyk: *Do młodych*
- KARTA PRACY 44** Adam Asnyk: *Między nami nic nie było*
- KARTA PRACY 45** Jan Kasprówic: *Z chatupy* (I)
- KARTA PRACY 46** Jan Kasprówic: *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach* (I)
- KARTA PRACY 47** Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Koniec wieku*
- KARTA PRACY 48** Bolesław Leśmian: *Dziewczyna*
- KARTA PRACY 49** Maria Pawlikowska-Jasnorzewska: *Laura i Filon*
- KARTA PRACY 50** Krzysztof Kamil Baczyński: *Żyjemy na dnie ciała...*

Szanowne Nauczycielki, Szanowni Nauczyciele języka polskiego

Oddajemy w Wasze ręce zestaw kart pracy dla uczniów i uczennic nieznających języka polskiego. Znajdziecie w nim zadania dotyczące tekstów literackich (lub ich fragmentów) zawartych w podstawie programowej dla szkoły ponadpodstawowej.

Praca nauczyciela języka polskiego w klasie, w której nie wszyscy uczniowie znają język polski, wymaga od uczącego dostosowania sposobu pracy do specyficznych potrzeb tych uczniów i uczennic. Mamy nadzieję, że nasz zestaw ułatwi Państwu ten proces.

Zgodnie z aktualną wiedzą na temat tego, jak powinien przebiegać proces edukacji w klasie różnorodnej językowo, stworzyliśmy karty pracy, które dają okazję uczniowi/uczennicy do wykorzystania znajomości języka pierwszego na lekcjach o literaturze. Dzięki temu nawet osoby, które dopiero zaczynają naukę języka polskiego, otrzymają zadania, które będą angażujące i możliwe do wykonania. To z kolei pomoże Państwu w procesie oceniania – od każdego ucznia/uczennicy można oczekiwać rozwiązania przynajmniej części karty pracy. Niewykluczone jednak, że podczas pracy z zestawem uczeń/uczennica będzie potrzebował pomocy.

Pierwsze trzy karty pracy to zadania wprowadzające słownictwo z zakresu teorii i historii literatury oraz elementy gramatyki. Są one przydatne w procesie interpretacji utworów literackich oraz pomogą uczniowi/uczennicy w usystematyzowaniu przyswajanej wiedzy. Każda z pozostałych kart pracy odnosi się do utworu literackiego, a ich struktura jest powtarzalna - zawierają trzy ćwiczenia. Umożliwi to Państwu użycie kart również w sytuacji, w której w trakcie trwania roku szkolnego do klasy dołączy osoba, która dopiero będzie rozpoczynać naukę języka polskiego.

Do wykonania ćwiczenia pierwszego uczeń/uczennica potrzebuje dostępu do słownika, gdyż jego/jej zadaniem jest przetłumaczenie na język pierwszy słów, które znajdują się w tabelce. Uwaga – jeśli przy słowie pojawia się propozycja synonimu – uczeń/uczennica dokonuje tłumaczenia synonimu. Ćwiczenie drugie polega na odpowiedzi na pytania. Uczeń/uczennica jest nawigowany po większości utworów za pomocą wskazania w nawiasie informującego, którego wersu dotyczy pytanie. Ćwiczenie trzecie, to próba pogłębiania i podsumowania znaczeń tekstu, wprowadzenia szerszego kontekstu i powiększenia zasobów leksykalnych. Wiedzę potrzebną do wykonania tego zadania uczeń/uczennica może zdobyć w czasie lekcji lub z podręcznika/internetu. Także podczas wykonywania tego ćwiczenia będzie potrzebny słownik.

Uczniowie i uczennice na pierwszym etapie nauki języka mogą zrozumieć teksty literackie wyłącznie w bardzo ograniczonym wymiarze. Potrafią odpowiadać tylko na podstawowe, bardzo proste pytania. Bez uwzględnienia tego w procesie edukacyjnym, będzie on niewydajny i rodzący frustrację zarówno po stronie uczącego się, jak i tego, który uczy. Zestaw, który dla Was przygotowaliśmy, jest próbą uniknięcia takich sytuacji.

Julia Karczewska
specjalistka ds. edukacji
Migrant Info Point

Słowniczek literacki

Zapisz te słowa w swoim języku.

autor - _____ / autorka - _____

poeta - _____ / poetka - _____

bohater - _____ / bohaterka - _____

podmiot liryczny - _____

narrator - _____

dzieło - _____

utwór - _____

tytuł - _____ (pt. = pod tytułem)

poezja - _____

cykl - _____

wiersz - _____

strofa (= zwrotka) - _____

wers - _____

akt - _____

scena - _____

monolog - _____

dialog - _____

rozdział - _____

akapit - _____

wiek - _____

epoka - _____

Słowniczek literacki

Zapisz te słowa w swoim języku.

erotyk - _____ w erotyku

pamiętnik - _____ w pamiętniku

tren - _____ w trenie

hymn - _____ w hymnie

dramat - _____ w dramacie

sonet - _____ w sonecie

tragedia - _____ w tragediii

pieśń - _____ w pieśniu

powieść - _____ w powieściu

satyra - _____ w satyrze

sielanka - _____ w sielance

oda - _____ w odzie

ballada - _____ w balladzie

legenda - _____ w legendzie

kazanie - _____ w kazaniu

Zapisz te słowa w swoim języku.

średniowiecze - _____

w średniowieczu

w epoce (czego?) średniowiecza

utwór (jaki?) średniowieczny

renesans - _____

w renesansie

w epoce (czego?) renesansu

utwór (jaki?) renesansowy

barok - _____

w baroku

w epoce (czego?) baroku

utwór (jaki?) barokowy

oświecenie - _____

w oświeceniu

w epoce (czego?) oświecenia

utwór (jaki?) oświeceniowy

romantyzm - _____

w romantyzmie

w epoce (czego?) romantyzmu

utwór (jaki?) romantyczny

pozytywizm - _____

w pozytywizmie

w epoce (czego?) pozytywizmu

utwór (jaki?) pozytywistyczny

modernizm - _____ (= Młoda Polska)

w modernizmie

w epoce (czego?) modernizmu

utwór (jaki?) modernistyczny

XX-lecie międzywojenne - _____

w XX-leciu międzywojennym w epoce (czego?) XX-lecia międzywojennego

II wojna światowa - _____

w czasie II wojny światowej

Słowniczek gramatyczny

1. Zapisz te słowa w swoim języku. Uwaga: jeśli ich nie znasz w swoim języku, zapisz je po angielsku.

2. Podczas rozwiązywania kart pracy (ćwiczenie 2) wypisz:
- na jakie pytania odpowiadają poszczególne części mowy lub
 - przykłady tych części mowy.

czasownik - _____

Pytania: _____

rzeczownik - _____

Pytania: _____

przymiotnik - _____

Pytania: _____

przysłówek - _____

Pytania: _____

liczebnik - _____

Pytania: _____

zaimek - _____

Przykłady: _____

przyimek - _____

Przykłady: _____

spójnik - _____

Przykłady: _____

partykuła - _____

Przykłady: _____

Koniugacja czasowników

Ćwiczenie 1. Zapoznaj się z koniugacją czasownika. Dopisz tłumaczenie.

pisać - _____ (napisać - _____, opisać - _____)							
czas teraźniejszy				czas przeszły			
liczba pojedyncza		liczba mnoga		liczba pojedyncza		liczba mnoga	
ja	piszę	my	piszemy	ja r. m. ja r. ż.	pisa łem pisa łam	my r. m. my r. ż.	pisa liśmy pisa łyśmy
ty	piszesz	wy	piszecie	ty r. m. ty r. ż.	pisa łeś pisa łaś	wy r. m. wy r. ż.	pisa liście pisa łyście
on, ona, ono, pan, pani	pisze	oni, one, państwo	piszą	on, pan ona, pani ono	pisa ł pisa ła pisa ło	oni, panowie, państwo one, panie	pisa li pisa ły

Ćwiczenie 2. Zapoznaj się z koniugacją czasownika. Dopisz tłumaczenie i formy czasu przeszłego.

tworzyć - _____ (stworzyć - _____)							
czas teraźniejszy				czas przeszły			
liczba pojedyncza		liczba mnoga		liczba pojedyncza		liczba mnoga	
ja	tworzę	my	tworzymy	ja r. m. ja r. ż.		my r. m. my r. ż.	
ty	tworzysz	wy	tworzycie	ty r. m. ty r. ż.		wy r. m. wy r. ż.	
on, ona, ono, pan, pani	tworzy	oni, one, państwo	tworzą	on, pan ona, pani ono		oni, panowie, państwo one, panie	

Bogurodzica

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
rzeczowniki	Bogurodzica (Bóg + rodzic)		
	dziewica		
	syna	syn	
	matko	matka	
	bożycze	bożyc = syn Boga	
	głosy	głos	
	myśli	myśl	
	modlitwę	modlitwa	
	(na) świecie	świat	
	pobył		
	(po) żywocie	żywot = życie	
	przebył = przebywanie		
czasowniki	zyszczy	ziścić = sprawić	
	spuści	spuścić = zesłać	
	usłysz	usłyszeć	
	napełń	napełnić	
	słysz	słyszeć	
	nosimy	nosić = kierować	
przymiotniki	człowiecze	ludzki	
	zbożny = pobożny		
	rajski		
zaimek	nam	my	
przyimek	u		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 2) **O kim** mówi podmiot liryczny w tym wersie? O _____ i _____

(w. 5) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 6, 7) **O co** prosi podmiot liryczny? O _____, _____ i _____

(w. 9, 10) **O co** prosi podmiot liryczny? O _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

„Bogurodzica” to najstarszy/najdłuższy polski tekst poetycki. Jest to modlitwa przeznaczona do śpiewania/tańczenia. Utwór powstał prawdopodobnie w trzecim/trzynastym wieku. Jest anonimowy – jego autor jest nieznany/znany. W dawnych czasach pełnił on funkcję hymnu narodowego.

Lament świętokrzyski

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę w kolumnie „tłumaczenie”.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	bracia	brat	
	zamętek = smutek		
	syna, synku, synu	syn	
	(z) matką	matka	
	rany	rana	
	(o) anjele	anioł	
	wesele	radość	
	(na) krzyżu	krzyż	
czasowniki	posłuchajcie	posłuchać	
	usłyszycie	usłyszeć	
	pożałuj	pożałować	
	miałam, (nie) mam, będę mieć	mieć	
	ożałała = opłakała	opłakać	
	rozdziel	rozdzielić	
	jest	być	
przymiotniki	miła, miły	miły	
	stary		
młody			
wybrany			
jinego		jiny = inny	
rozbitego		rozbity	
liczebnik	jednegociem = jednego	jeden	
zaimki	tegociem = tego	ten	
gdzie			
twe = twoje		twój	
ciebie		ty	
spójnik	ani		
partykuła	jedno = tylko		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 3) **O czym** chce, żeby oni usłyszeli? O _____

(w. 5) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____ i _____

(w. 7) **O kim** mówi podmiot liryczny? O _____

(w. 14) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 26) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 37, 38) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Podmiotem lirycznym w tym utworze jest Maryja – matka Jezusa. Opisuje jego mękę na krzyżu. Jest czwartek/piątek. Ona stoi pod krzyżem/drzewem. Patrzy na cierpienie swojego syna. Nie może mu pomóc. Zwraca się do ludzi. Chce, żeby jej pomogli/współczuli. Mówi też do anioła Gabriela. On obiecywał jej radość - ona odczuwa cierpienie.

Legenda o św. Aleksym (opis małżeństwa)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	królownie	królowna	
	nocy	noc	
	pińścień	pierścień	
	dziewstwie	dziewstwo = dziewictwo	
	(w) niebie	niebo	
czasowniki	pokładał = kładł	pokładać = kłaść się	
	gadał	gadać = rozmawiać	
	wrocił	wrócić = oddać	
	rzekł	rzec = powiedzieć	
	ostawiam	ostawić = zostawić	
	się bierzę	brać się = odchodzić	
przymiotnik	(o) świętym	święty	
przysłówek	jutroć	jutro	
zaimek	temu	ten	
spójnik	gdy		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Jak** królowna **miała na imię**? _____

(w. 5) **Co** Aleksy jej oddał? _____

(w. 9) **Kiedy** chce od niej odejść? _____

(w. 10) **Komu** chce służyć? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ta średniowieczna legenda/modlitwa opisuje ascetę. Aleksy pochodził z bogatej rodziny. Ożenił się z królową/królowną. Jednak opuścił dom i rodzinę. Rozdał swój majątek. Żył w ubóstwie/bogactwie. Poświęcił swoje życie Bogu/żonie. Dlatego został świętym.

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (spotkanie ze Śmiercią, opis)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	rozmowa		
	mistrza	mistrz	
	(ze) śmiercią	śmierć	
	mędrzec		
	Boga	Bóg	
	człowieka	człowiek	
	lice = twarz		
	koniec		
	nosa	nos	
	(z) oczu	oko	
	krwawa rosa = krew		
	warg	warga	
czasowniki	prosił	prosić	
	uźrzał	uźrzeć = ujrzeć	
	upadł	upaść	
	płynie	płynąć	
	(nie) było	być	
przymiotniki	wieliki = wielki		
	nagiego	nagi	
	skaradego	szkaradny = brzydki	
	chuda	chudy	
	blada	blady	
	żółte	żółty	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1, 2) **Jak** mędrzec **ma na imię**? _____

(w. 3, 4) **Co** chciał ujrzeć? _____ **Kogo** o to prosił? _____

(w. 7) **Jakiego** człowieka ujrzał? _____

(w. 11) **Jaka** jest śmierć? _____ i _____ **Jaką** ma twarz? _____

(w. 14) **Co** płynie z jej oczu? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ten średniowieczny/renesansowy utwór opowiada o spotkaniu ze śmiercią. Wygląda ona strasznie/ładnie. W ręku trzyma kosę/młotek. Polikarp bardzo się jej boi. Autor wykorzystał motyw danse macabre – to znaczy “taniec śmierci”. Śmierć mówi, że nikt przed nią nie ucieknie. Każdy umrze – i biedny, i bogaty.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	Bóg		
	rzeczy	rzecz	
	(z) nieba	niebo	
	człowiek		
	umysł		
	szczęście		
	nieszczęście		
czasowniki	zgadnie	zgadnąć	
	przypadnie	przypadnąć = zdarzyć się	
	wie	wiedzieć	
	śmieje się	śmiać się	
	się troszcze	troszczyć się	
	trzeba		
	(nie) zabłądzi	zabłądzić	
	narządzi	narządzić = przygotować	
	umiał	umieć	
	znosić		
przymiotniki	mądry		
	przyszłe	przyszły	
przysłówki	jutro		
	więcej		
	nigdy		
zaimki	kto		
	co		
	kiedy		
spójniki	niżli = niż		
	jakoby = żeby		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 7) **Kto** zna przyszłość? _____

(w. 26) **Co** trzeba przygotować? _____

(w. 27) **Co** człowiek musi znieść? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ten utwór powstał w szóstym/szesnastym wieku. Była to epoka średniowiecza/renesansu. Jan Kochanowski uważa, że trzeba cieszyć się życiem. Człowiek/Bóg nigdy nie wie, co zdarzy się w przyszłości. Bogini szczęścia - Fortuna – nie zawsze sprzyja człowiekowi. W życiu zdarzają się dobre i złe okresy. Trzeba być przygotowanym na wszystko. Bogactwo nie uratuje człowieka przed nieszczęściem. Trzeba zaufać Bogu/Fortunie.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	ziemia		
	zbójce	zbójca	
	miast	miasto	
	wsi	wieś	
	sen		
	(z) oczu	oko	
	Lachu	Lach = Polak	
	żołnierzowi	żołnierz	
	pieniądze	pieniądz	
	rym = powiedzenie (w tym tekście)		
	Polak		
	(po) szkodzie, (przed) szkodą	szkoda	
	przypowieść		
czasowniki	leży	leżeć	
	wojują	wojować = atakować	
	zetrzy	zetrzeć	
	czuj	czuwać	
	gotujmy	gotować = szykować	
	cieszy	cieszyć	
	kupi	kupić	
przymiotniki	spustoszona	spustoszony	
	mądr	mądry	
	nową	nowy	
	głupi		
przyimek	ani		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 2, 3) **Jaka** jest ziemia Podolska? _____

(w. 13) **Kto** atakuje Polaków? _____

(w. 14) **Czego** oni nie budują? _____ i _____

(w. 38) **Komu** trzeba szykować pieniądze? _____

(w. 45) **Kto** jest mądry po szkodzie? _____

(w. 48) **Jak** w przyszłości może brzmieć to przysłowie? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Utwór ten jest znany również pod tytułem "Pieśń o spustoszeniu Podola". Poeta opisał w nim najazd/wizytę Tatarów. Polacy nie potrafią przegnać najeźdźców. Kochanowski wzywa do uformowania wojska. Przywołuje powiedzenie o tym, że Polacy/Tatarzy są mądrzy dopiero wtedy, gdy przytrafi im się nieszczęście. Według poety to ostatni moment na przeciwstawienie się wrogom. Jeśli Polacy tego nie zrobią, okażą się głupi/mądrzy też przed nieszczęściem.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	mądrości	mądrość	
	pieniądze	pieniądz	
	frasunki	frasunek = zmartwienie	
	rzeczy	rzecz = sprawa (w tym tekście)	
	(za) fraszkę	fraszka = błahostka	
	śmierci	śmierć	
	człowiek		
	lata		
	progi	próg	
czasowniki	kupić by	kupić	
	umiesz	umieć	
	wykorzenić = usunąć		
	masz	mieć	
	się (nie) boisz	bać się	
	strawił	strawić = zmarnować	
	był ujźrzał	ujźrzeć	
przymiotniki	drogie	drogi	
	ludzkie	ludzki	
	nieszczęśliwy		
przysłówek	najmniej		
zaimki	cię	ty	
	wszyscy	wszystkie	
	ja		
	swoje	swój	
	twoje	twój	
spójnik	żebych = żeby		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____

(w. 3) **Co** ona umie usunąć? _____

(w. 7) **Co** ona traktuje jak błahostkę? _____

(w. 17) **Jaki** jest podmiot liryczny? _____

(w. 18) **Co** chciał ujrzeć podmiot liryczny? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Dla średniowiecznych/renesansowych humanistów mądrość była najważniejszą ideą. W "Trenie IX" poeta neguje jej wartość. Przez całe życie jej szukał. Miał nadzieję, że uchroni go przed nieszczęściem. Po śmierci córki/syna zrozumiał, że to możliwe/niemożliwe. Nieszczęścia spotykają wszystkich ludzi. Poeta czuje, że zmarnował czas/okazję.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	(w) stronę	strona	
	krainę	kraina	
	(do) raj	raj	
	(na) wyspy	wyspa	
	(przez) jeziora	jezioro	
	żałości	żałość = smutek	
	snem	sen	
	cieniem	cień	
	marą	mara	
czasowniki	się podziała	podziać się = zgubić się	
	się udała	udać się	
	jest	być	
	lituj	litować się = zlitować się	
	pociesz	pocieszyć	
	staw się	stawić się = pokazać się	
przymiotniki	wdzięczna	wdzięczny = miły	
	szczęśliwe	szczęśliwy	
zaimki	gdzieś, gdziekolwiek = gdzie		
	którą	który	
spójnik	jeśliś = jeśli		
partykuła	czyliś= czy		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** mówi podmiot liryczny? Do _____ **Jaka** ona jest? _____
O co pyta podmiot liryczny? _____

(w. 2) **Czego** nie wie podmiot liryczny? _____

(w. 5-7) **Gdzie** może ona być? _____, _____, _____

(w. 15, 17) **Co** ona ma **zrobić**? _____, _____, _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

W tym trenie/sonecie poeta opisał zwątpienie w życie wieczne. Jest zrozpaczony po śmierci Urszulki. Nie jest już pewien, czy istnieje niebo. Wymienia elementy typowe dla różnych religii. Chce wiedzieć, co się z nią stało. Zwraca się do córki/Boga. Chce ją zobaczyć. Potrzebuje pewności, że Urszulka po śmierci, gdzieś jest. Utwór pokazuje głęboki kryzys wiary poety/dziewczynki.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	pobożność		
	dobroć		
	przypadku	przypadek	
	wróg		
	rzeczy	rzecz = sprawa (w tym tekście)	
	żałości	żałość = smutek	
	pociechę	pociecha	
	baczenie = rozum		
czasowniki	ratowała	ratować	
	uchowała	uchować	
	miesza	mieszać	
	czynisz	czynić	
	mam	mieć	
	stracić		
przymiotniki	złego	zły	
	nieznajomy		
	ludzkie	ludzki	
zaimki	kogo		
	co		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 3) **O czym** mówi podmiot liryczny? O _____

(w. 4) **O czym** mówi podmiot liryczny? O _____

(w. 5) **Kto** miesza ludzkie sprawy? _____ **Jaki** on jest? _____

(w. 15) **Do** czego zwraca się podmiot liryczny? Do _____

(w. 16) **Czego** podmiot liryczny nie chce stracić? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

W „Trenie XI” poeta stwierdza, że wiara i dobro/zło nie chronią człowieka przed nieszczęściem. Mądrość też nie gwarantuje spokojnego życia. Jakaś siła decyduje o losie człowieka. Zrozpaczony podmiot liryczny czuje, że traci wiarę i rozum. Te dwie wartości były zawsze dla niego najważniejsze/najciekawsze. Poeta nie chce krócej/dłużej czuć się bezradny.

Jan Kochanowski: *Tren XIX albo Sen*
(początek utworu)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	sen		
	żałość = smutek		
	(w) noc	noc	
	oczu	oko	
	ciała	ciało	
	(na) godzinę	godzina	
	świtaniem	świtanie = świt	
	matka		
	(na) ręku	ręka	
	włoski	włos	
	twarz		
	śmiechu	śmiech	
czasowniki	(nie) dała	dać	
	zamknąć		
	uspokoić		
	obląpił	obląpić = objąć	
	się ukazała	ukazać się	
	miała	mieć	
przymiotniki	zemdłonego	zemdłony = słaby	
	leniwy		
	wdzięczna	wdzięczny = miły	
	pokręcone	pokręcony = kręcony	
	rumiana	rumiany	
	skłonione	skłoniony = chętny	
przysłówki	długo		
	ledwie = ledwo		
przyimki	przed		
	ku = do		
spójnik	albo		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Co** nie pozwoliło poecie spać? _____

(w. 2) **Jakie** jest jego ciało? _____

(w. 3, 4) **Kiedy** udało mu się zasnąć? _____

(w. 5) **Kto** mu się ukazał? _____

(w. 6) **Kogo** trzymała na ręku? _____

(w. 9) **Jakie** dziewczynka miała włosy? _____

(w. 10) **Jaką** twarz miała dziewczynka? _____ **Jakie** miała oczy? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ostatni/pierwszy utwór z cyklu trenów ma tytuł „Tren XIX albo sen”. Poeta nie wie, czy spotkanie z matką i córką wydarzyło się naprawdę. Może to był tylko sen. Podmiot liryczny czekał na tę chwilę. Teraz uwierzył, że jego córka żyje życiem wiecznym. Wyglądała na wesołą/smutną. Matka wytłumaczyła synowi, że powinien ze spokojem znosić swoje nieszczęście. Ta wizja przyniosła poecie pocieszenie.

Jan Kochanowski: *Odprawa posłów greckich*
(*Wy, którzy pospolitą rzeczą władacie...*)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	odprawa = odesłanie		
	posłów	poseł	
	sprawiedliwość		
	(w) ręku	ręka	
	(przed) oczyma	oko	
	miejsce		
	(na) ziemi	ziemia	
	rzeczy	rzecz	
	rodzaj		
	(na) pieczy	piecz = opieka	
	przełożonych	przełożony	
	występy	występ = występ (w tym tekście)	
	miasta	miasto	
carstwa	carstwo = cesarstwo		
przymiotnik + rzeczownik	pospolitą rzeczą	pospolita rzecz = republika	
czasowniki	władacie	władać = rządzić	
	trzymacie	trzymać	
	miejcie, macie	mieć	
	zasiedli	zasiąść	
	zgubiły	zgubić = zniszczyć (w tym tekście)	
	zniszczyły	zniszczyć	
przymiotniki	greckich	grecki	
	ludzką	ludzki	
	boże	boży	
	własne	własny	
	wszytek = cały		
	szerokie	szeroki	
przysłówek	zawždy = zawsze		
zaimki	wy		
	którzy	który	
spójnik	żeście = że		
partykuła	nie		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** mówi Chór? Do _____

(w. 2) **Co** oni trzymają w ręku? _____

(w. 6) **Jakie** miejsce zasiedli na ziemi? _____

(w. 7, 8) **Czym** nie powinni się opiekować? _____

Kim mają się opiekować? _____

(w. 19, 20) **Co** zniszczyło miasta i cesarstwa? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Tragedia napisana przez Jana Kochanowskiego nawiązuje do historii wojny trojańskiej. Grecy/rzymscy posłowie przybywają do Troi. Chcą odzyskać Helenę. Ten fragment to wypowiedź chóru. Jego słowa skierowane są do ludzi, którzy mają władzę/pieniądze. Zawsze powinni dbać o swoich obywateli/przyjaciół. Muszą pamiętać, że po śmierci będą odpowiadać za swoje czyny przed Bogiem. Nie wolno władcom podejmować nierozsądnych decyzji. Doprowadzają one do zniszczenia całych narodów.

Piotr Skarga: *Kazania sejmowe*
(*O miłości ku ojczyźnie... - Polska jako okręt*)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	kazanie		
	okrętu	okręt	
	skrzynki, skrzynkami	skrzynka	
	(do) obrony	obrona	
	zdrowie		
czasowniki	tonie	tonąć	
	opatruje	opatrywać = zabezpieczać	
	(nie) idzie	iść	
	(nie) ma	mieć	
	zebrał	zebrać	
	utonąć		
	musi	musieć	
	pogardzi	pogardzić	
	się uda	udać się	
	pozyskał	pozyskać	
	zachował	zachować	
	przymiotniki	sejmowe	sejmowy
głupi			
zaimki	swoje	swój	
	on		
	wszystkim	wszystko	
	co		
	(z) innemi	inny	
spójniki	gdy		
	we = z		
partykuła	dopiero		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

Co robi okręt? _____

Co zabezpiecza głupi? _____

Co się z nim stanie? _____

Z kim powinien bronić okrętu? Z _____

Co pozyska? _____ **Co** zachowa? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Piotr Skarga pisze o okręcie. Jest to metafora ojczyzny/ojca. Kiedy kraj ma problemy, głupi/mądrzy obywatele zajmują się swoimi sprawami. Taka egoistyczna postawa doprowadzi do katastrofy/zwycięstwa. Obywatele powinni wtedy pomagać ojczyźnie. W ten sposób zadbają też o siebie. Jeśli okręt zatoni, utoną też jego pasażerowie. Jeśli ojczyzna zginie, jej obywatele wszystko stracą.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	pokój		
	szczęśliwość = szczęście		
	bojowanie = walka		
	byt		
	ciemności	ciemność	
	hetman = dowódca		
	świata	świat	
	marności	marność	
	zepsowanie = szkoda		
	królu	król	
	pokoju	pokój	
	zbawienia	zbawienie	
nadzieja			
czasowniki	czynią	czynić = starać się	
	jest, będę	być	
	postaw	postawić	
	wojował	wojować = walczyć	
	wygram	wygrać	
przymiotniki	podniebny (pod niebem)		
	srogi		
	powszechny		
	prawdziwy		
przysłówki	prześpiecznie = bezpiecznie		
	statecznie = pewnie		
zaimki	nasze	nasz	
	mego	mój	
	(w) tobie	ty	
	(przy) sobie		
spójnik	ale		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Co** jest szczęściem? _____
- (w. 1, 2) **Co** jest naszym prawdziwym bytem? _____
- (w. 3, 4) **Kto** chce nam zaszkodzić? _____ **Co** chce nam zaszkodzić? _____
- (w. 11) **Do kogo** zwraca się podmiot liryczny? Do _____
- (w. 12) **Na co** ma nadzieję podmiot liryczny? Na _____
- (w. 13) **Przy kim** chce stać podmiot liryczny? Przy _____
- (w. 14) **Co** podmiot liryczny będzie robił? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Sonet ma zawsze cztery/czternaście wersów i trzy/cztery strofy. Barokowy poeta opisuje w tym utworze życie człowieka. Każdy chce żyć w pokoju. Jednak życie człowieka to walka z szatanem i pokusami/problemami. Nasze ciało prowokuje nas do grzechu. Człowiek jest w tej sytuacji słaby/silny. Nie wygra sam tej walki. Dlatego podmiot liryczny zwraca się do Boga. Tylko on może zapewnić człowiekowi zwycięstwo.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	pociecha		
	złoto		
	scepter (jako symbol) - władza		
	sława		
	rozkosz		
	oblicze = twarz		
	serce		
	trwóg	trwoga	
czasowniki	miłować = kochać		
	będzie	być	
	smakować		
	się warować = obronić się		
	mógł	móc	
	mieć		
przymiotniki	nędzna	nędzny	
	piękne	piękny	
	nasycone	nasycony	
przysłówek	ciężko		
zaimek	komu	kto	
partykuła	by		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

 (w. 1) Co jest ciężko **robić**? _____ i _____

(w. 2) Jaka jest pociecha? _____

(w. 6, 7) Co człowieka interesuje? _____, _____, _____, _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

W sonecie pierwsze dwie strofy zawierają opis. Ostatnie dwie strofy zawierają refleksję. W tym utworze poeta opisuje życie człowieka/Boga. Otaczają go wartości materialne. Prowokują go do grzechu. Jednak nie zapewnią człowiekowi bezpieczeństwa. Dusza i ciało są w konflikcie. Celem życia człowieka musi być zbawienie. Boga nie widać/ma. Dlatego jest łatwo/trudno poświęcić mu swoje życie.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	marności	marność	
		świat	
		włości = majątek	
	(na) wieki	wiek	
	Boga	Bóg	
	fraszka	fraszka = błahostka	
		śmierć	
czasowniki		trwoga	
	hołduje	hołdować = służyć	
	(nie) minie	minąć	
	słynie	słynać	
	miłujmy	miłować = kochać	
	żartujmy	żartować	
przymiotniki		bać się	
	ziemskie	ziemski	
	marna	marny	
przysłówki	czyste	czysty	
		pobożnie	
		uczciwie	
zaimki		właściwie	
	wszytkie	wszytcy = wszyscy	
przyimek		wszystko	
		nad	
spójnik		lecz	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Co** hołduje marności? _____

(w. 5, 6) **Co** ma robić człowiek? _____ i _____

(w. 7) **Jak** człowiek ma żyć? _____ i _____

(w. 9) **Kogo** człowiek powinien się bać? _____

(w. 10) **Czym** będą śmierć i trwoga? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Tytuł wiersza nawiązuje do antycznego/biblijnego motywu vanitas. Poeta stwierdza, że ludzie zawsze/rzadko będą dążyć do wartości materialnych/duchowych. W takim świecie powinni oni szukać miłości i radości. Ale muszą żyć uczciwie. Powinni bać się tylko Boga i dążyć do zbawienia. Wtedy nie będą odczuwać strachu. Nie będą bać się śmierci.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	krótkość		
	żywota	życie = życie	
	(za) godziną	godzina	
	przodek		
	potomek		
	dźwięk		
	cień		
	dym		
	wiatr		
	błysk		
	głos		
	punkt		
	słońce		
czasowniki	chodzi	chodzić	
	był, byłeś	być	
	się rodzi	rodzić się	
	słynie	słynąć	
	(nie) wschodzi	wschodzić	
	minie	minąć	
przymiotnik	ludzki		
przysłówek	niepojęcie = niezrozumiale		
liczebniki	więcej		
	raz		
zaimki	ty		
	które	który	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 2) **Kto** był? _____ **Kto** się rodzi? _____

(w. 5) **Do czego** zostało porównane życie? Do _____ i _____

(w. 6) **Co** wschodzi tylko raz? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Wiersz Daniela Naborowskiego opisuje życie/śmierć człowieka. Jest ono krótkie/długie. Kolejne generacje następują po sobie. Niedawno/dawno żyli nasi przodkowie, wkrótce będą żyć nasi potomkowie. Poeta porównał życie do tego, co szybko przemija. Okres między urodzeniem a śmiercią człowieka został pokazany jako krótka chwila.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie	
rzeczowniki	(do) trupa	trup		
	strzałą	strzała		
	śmierci	śmierć		
	miłości	miłość		
	(na) twarz	twarz		
	suknem	sukno = tkanina		
	język			
	zmysły	zmysł		
	(w) ciemności	ciemność		
	ból			
czasowniki	leżysz	leżeć		
	zawarł	zawrzeć = zamknąć		
	milczysz	milczeć		
	kwili	kwilić = jęczeć		
	(nie) czujesz	czuć		
	cierpię	cierpieć		
przymiotniki	zabity			
	żałobnym	żałobny		
	nakryty			
	okropnej	okropny		
przysłówek	srodze = bardzo			
zaimek	jam = ja			
	tyś	ty		
	nic			
partykuła	też			

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Do kogo** zwraca się podmiot liryczny? Do _____ **Jaki** jest podmiot liryczny? _____
- (w. 2) **Kto** został zabity strzałą śmierci? _____ **Kto** został zabity strzałą miłości? _____
- (w. 5) **Czym** jest przykryta twarz trupa? _____
- (w. 6) **Jaka** jest ciemność? _____
- (w. 9) **Co robi** trup? _____
- (w. 10) **Co robi** podmiot liryczny? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ten utwór jest fraszka/sonetem. Poeta porównuje w nim osobę zakochaną/zagubioną do trupa. W pierwszych dwóch strofach podmiot liryczny opisuje podobieństwa. W ostatnich dwóch strofach pokazuje różnice. Trup już nie czuje, a podmiot liryczny bardzo/czasami cierpi.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	niestatek = zmienność		
	wiatr		
	(w) wór	wór	
	morze		
	groźbą	groźba	
	(w) sieci	sieć	
	obłoki	obłok	
	słońce		
	(na) nocleg	nocleg	
	(w) jaskini	jaskinia	
	(w) więzieniu	więzienie	
	pokój		
	białogłowa = kobieta		
czasowniki	zamknie	zamknąć	
	uspokoi	uspokoić	
	połowi	połować = złowić	
	zaśpiewa	zaśpiewać	
	skryje się	skryć się	
	będzie	być	
przymiotniki	burzliwe	burzliwy	
	niemy		
	stateczna	stateczny	
przysłówek	prędzej		
zaimek	kto		
spójnik	niżli = niż		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Czego** nie będzie w worze? _____

(w. 3) **Jakie** jest morze? _____

(w. 8) **Czego nie zrobi** niemy? _____

(w. 12) **Czego** nie powie poeta? _____

(w. 13) **Gdzie** nie skryje się słońce? _____

(w. 14) **Gdzie** nie będzie pokoju? W _____

(w. 16) **Kto** będzie zawsze zmienny? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Utwór Morsztyna zbudowany jest z wielu/kilku paradoksów. Poeta/Poetka chciał pokazać, że dzieci/kobiety zawsze są zmienne. Sytuacje, które wymienia, nigdy się nie wydarzą. Tak samo nigdy kobieta nie pozbędzie się swojej zmienności.

Jan Chryzostom Pasek: *Pamiętniki*
(*Rok pański 1658 - opis Dunek*)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	lud		
	białogłowy	białogłowa = kobieta	
	(w) trzewikach	trzewik = but	
	(po) bruku	bruk	
	(w) mieście	miasto	
	kołat = kołatanie		
	(w) afektach	afekt = uczucie	
	Polki	Polka	
	wstydlivość		
	posiedzeniem	posiedzenie = spotkanie	
czasowniki	nadobny = ładny		
	stroją się	stroić się = ubierać się	
	idą	iść	
	czynią	czynić = robić	
	są	być	
	pokazują	pokazywać	
	zakochują się	zakochiwać się	
przymiotniki	białe	biały	
	drewnianych	drewniany	
	powściągliwe	powściągliwy	
przysłówki	zbyt		
	pięknie		
	zrazu = najpierw		
	zapamiętałe = całkowicie		
liczebnik	jednym	jeden	
zaimek	tam		
spójniki	gdy		
	jako = jak		
	bo		
	lubo = chociaż		
	ale		
partykuła	nie		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

Jaki jest lud w Danii? _____

Jakie są duńskie kobiety? _____

Jak się ubierają? _____

Jakie mają buty? _____

Co pokazują najpierw na spotkaniu? _____

Jak się zakochują? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

„Pamiętniki” Jana Chryzostoma Paska to tekst, który powstał w epoce baroku/renesansu. Autor zapisał w nim swoje marzenia/wspomnienia. Opisał bitwy, w których brał udział oraz swoje życie na wsi. Podróżując po Danii, obserwował ludzi i ich zwyczaje. Utwór ten pozwala czytelnikowi na poznanie obyczajów panujących w siedemnastym/osiemnastym wieku.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	hymn		
	(do) miłości	miłość	
	ojczyzny	ojczyzna	
	umysły, (w) umyśle	umysł	
	trucizny	trucizna	
	więzy		
	pęta	pęto	
	kalectwo		
	blizny	blizna	
	rozkoszy	rozkosz	
	żał		
	(w) nędzy	nędza	
	czasowniki	czują	czuć
smakują		smakować	
kształcisz		kształcić	
gnieździsz		gnieździć = gromadzić	
można		móc	
wspomóc			
wspierać			
żyć			
umierać			
przymiotniki		święta	święty
	kochanej	kochany	
	pocziwe	pocziwy	
	zjadłe	zjadły = jadowity	
	niezelżywe	niezelżywy = taki, który nie hańbi	
	chwalebne	chwalebny	
	prawdziwe	prawdziwy	
zaimek	cię, ciebie	ty	
przyimki	dla		
	przez		
partykuły	tylko		
	byle		
	nie		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Co** jest adresatem wiersza? _____ **Jaka** jest miłość ojczyzny? _____
- (w. 2) **Jakie** umysły ją czują? _____
- (w. 3) **Co** dla niej smakuje? _____
- (w. 5) **Jakie** są bliźny? _____
- (w. 7) **Co** chce **robić** podmiot liryczny? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ten utwór powstał w drugiej/pierwszej połowie osiemnastego wieku. W tym czasie Polska była już pod zaborami. Jest to hymn/sonet. Poeta wyraził w nim miłość do ojczyzny/ojca. Opisał postawę patriotyczną. Ojczyznę trzeba kochać. Polacy muszą być gotowi nawet umrzeć dla Polski.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie	
rzeczowniki	króla, królowie	król		
	chwale	chwała		
	naganie	nagana		
	panie	pan = władca		
	satyra			
	prawdę	prawda		
	względów	względy = życzliwość		
	urząd			
	człowieka	człowiek		
	zdrożności	zdrożność		
czasowniki	podpadają	podpadać		
	mówi	mówić		
	się wyrzeka	wyrzekać się		
	wielbi	wielbić		
	czci	czcić		
	sądzi	sądzić		
	ganię	ganić = krytykować		
	pozwolisz	pozwolić		
	zaczę	zacząć		
przymiotnik	najjaśniejszy			
przysłówki	wyżej			
	widoczniej = bardziej widocznie			
zaimki	im ... tym ...			
	ciebie	ty		
przyimki	do			
	od			
spójniki	lecz			
	gdy			

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1, 2) **Kto** podpada chwale lub naganie? _____

(w. 3) **Co** mówi satyra? _____ **Czego** satyra się wyrzeka? _____

(s. 4) **Co** wielbi satyra? _____ **Kogo** czci satyra? _____ **Kogo** sądzi satyra? _____

(w. 6) **Do kogo** zwraca się narrator? Do _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Satyra/Fraszka to gatunek literacki, którego zadaniem jest krytykowanie negatywnych zjawisk. Na początku utworu Krasicki wymienia cechy satyry. Opisuje ona prawdę, krytykuje ludzkie zalety/wady. Poeta zdecydował się napisać utwór o polskim władcy - Stanisławie Auguście Poniatowskim. To ostatni/pierwszy polski król. Artysta zastosował ciekawy zabieg. Pokazał, że wszystko, co zarzucają ludzie królowi, jest tak naprawdę jego zaletą. Krytyka okazuje się absurdalna. Poeta ośmieszył tych, którzy krytykują króla.

Franciszek Karpiński: *Laura i Filon*
(początek utworu)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	miesiąc = księżyc		
	psy	pies	
	(za) borem	bór = las	
	(pod) jaworem	jawor	
	(z) koszykiem	koszyk	
	maliny	malina	
	plecionkę	plecionka = wieniec	
	(na) głowę	głowa	
	(z) przywiązania	przywiązanie	
	zmiennika	zmiennik = człowiek zmienny (w tym tekście)	
czasowniki	zeszedł	zejść	
	się uśpiły	uśpić się = zasnąć	
	klaszcze	klaskać	
	czeka	czekać	
	wezmę	wziąć	
	będziemy jedli	jeść	
	włożę	włożyć	
	(nie) masz = (nie) ma	mieć	
	widzę	widzieć	
	jestem	być	
	żartuje	żartować	
	kocham	kochać	
	przymiotniki	różową	różowy = różany
miłego		miły = kochany	
zdradzona		zdradzony	
liczebnik	oboje		
zaimki	coś		
	mój		
	oto		
	on		
	mego	mojego	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Co** już zeszło? _____

(w. 4) **Gdzie** Laura umówiła się z Filonem? _____

(w. 9, 10) **Co** Laura weźmie na spotkanie? _____ i _____

(w. 17) **Kogo** nie ma pod jaworem? _____

(w. 19) **Z czego** żartuje Filon? Z _____

(w. 20) **Jaki** jest Filon? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ta sielanka jest przykładem sentymentalizmu/klasycyzmu w literaturze polskiej. Opowiada o parze kochanków. Ich historia rozgrywa się w otoczeniu przyrody. Laura czeka na spotkanie z ukochanym. Nie ma go w umówionym miejscu – pod drzewem/krzakiem. Dziewczyna czuje się oszukana. Jest zrozpaczona. Jednak to było tylko nieporozumienie. Filon czekał na nią. Zapewnił ją o swojej miłości i wierności/samotności.

Franciszek Karpiński: *Pieśń o Narodzeniu Pańskim*
(początek utworu)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	pieśń		
	(o) narodzeniu	narodzenie	
	Bóg		
	moc		
	Pan = Bóg		
	niebiosów	niebiosa = niebo	
	ogień		
	blask		
	granice	granica	
	chwałą	chwała	
	król		
	(nad) wiekami	wiek	
	słowo		
	ciałem	ciało	
czasowniki	się rodzi	rodzić się	
	truchleje	truchleć = drzeć ze strachu	
	krzepnie	krzepnąć	
	ciemnieje	ciemnić się = ściemniać się	
	ma	mieć	
	się stało	stać się	
	mieszkało	mieszkać	
przymiotniki	pańskim	pański = Boży	
	obnażony = ujawniony		
	nieskończony		
	wzgardzony		
	okryty		
	śmiertelny		
zaimek	nami	my	
przymimek	między		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Kto** się rodzi? _____ **Co** truchleje? _____

(w. 2) **Kto** się ujawnił? _____

(w. 3) **Co** krzepnie? _____ **Co** ciemnieje? _____

(w. 5, 6) **Jaki** jest Bóg? _____, _____ i _____

(w. 7, 8) **Czym** się stało Słowo? _____ **Gdzie** mieszkało? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Pieśń Franciszka Karpińskiego jest do dziś popularną kolędą. Kolęda to utwór, który śpiewa się z okazji Bożego Narodzenia/Wielkanocy. Opowiada o narodzinach Jezusa. Pierwsza strofa opisuje niezwykle/zwykle zjawiska w momencie narodzin Chrystusa. Podmiot liryczny wypowiada się w liczbie pojedynczej/mnogiej. To znaczy, że mówi nie tylko w swoim imieniu.

Adam Mickiewicz: *Oda do młodości*
(początek utworu)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie	
rzeczowniki	oda			
	(do) młodości	młodość		
	serc	serce		
	ducha	duch		
	szkieletów	szkielet		
	ludy	lud		
	skrzydła	skrzydło		
	(nad) światem	świat		
	(w) dziedzinę	dziiedzina = kraina (w tym tekście)		
	ułudy	ułuda		
	zapał			
	cudy	cud		
	nad poziomy	poziom		
	okiem	oko		
	słońca	słońce		
	ludzkości	ludzkość		
	ogromy	ogrom		
	(z) końca, (do) końca	koniec		
	czasowniki	dodaj	dodać	
		wzlecę	wzlecieć	
tworzy		tworzyć		
wylatuj		wylatywać		
przeniknij		przeniknąć		
przymiotniki	martwym	martwy		
	rajską	rajski		
	całe	cały		
zaimki	to			
	kędy = gdzie			
przyimek	bez			

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Kto** nie ma serc i ducha? _____
- (w. 2) **Do kogo** zwraca się podmiot liryczny? Do _____ **Czego** chce podmiot liryczny? _____
- (w. 3) **Nad czym** podmiot liryczny chce wzlecieć? Nad _____
- (w. 4, 5) **Co** tworzy zapal w rajskiej krainie? _____
- (w. 12, 13) **Gdzie** ma wylecieć Młodość? _____
- (w. 13-15) **Kogo** Młodość ma przeniknąć okiem słońca? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Młodość to jedna z najważniejszych wartości romantyzmu/renesansu. Poeci romantyczni debiutowali w bardzo młodym wieku. Ten okres życia postrzegali jako pełen energii i zdolności do działania. „Oda do młodości” to tekst, w którym pojawiają się główne idee ich pokolenia. Mickiewicz napisał, że najważniejsze są miłość i wartości materialne/duchowe. Bez nich człowiek jest martwy. Dzięki młodości można poczuć siłę do działania i zmieniać świat. Ważne, żeby robić to z innymi, wspólnie.

Adam Mickiewicz: *Romantyczność* (ostatnie 4 strofy)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	romantyczność		
	starzec		
	(na) lud, (dla) ludu	lud	
	oku	oko	
	szkiełku	szkiełko	
	duchy	duch	
	tworem	twór	
	gawiedzi	gawieź = lud	
	dziewczyna		
	czucie		
	wiara		
	mędrca	mędrzec	
	prawdy, prawd	prawda	
	cudu	cud	
	(w) serce	serce	
rzeczownik + przymiotnik	duby smalone = głupoty		
czasowniki	zawoła	zawołać	
	ufajcie	ufać	
	(nie) widzę	widzieć	
	bredzi	bredzić	
	czuje	czuć	
	odpowiadam	odpowiadać	
	wierzy	wierzyć	
	mówić	mówi	
	znasz	znać	
	(nie) obaczysz	obaczyć = zobaczyć	
	miej	mieć	
	patrzaj	patrzeć	
przymiotniki	martwe	martwy	
	nieznane	nieznany	
	żywych	żywy	

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
przysłówki	skromnie		
	głęboko		
	silniej		
zaimek	memu = mojemu	mój	
	nic		
	tu		
przyimek	dokoła		
spójnik	niż		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

Kto nie wierzy dziewczynie? _____ **Do kogo** on mówi? Do _____

Komu wierzy narrator? _____ **Komu** nie wierzy narrator? _____

Do kogo mówi narrator? Do _____

Jakie mędrzec zna prawdy? _____ **Czego** nie zobaczy? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ballada pt. „Romantyczność” jest manifestem romantyzmu/oświecenia. Została opublikowana w tomie pt. „Ballady i romanse”. Publikację tego tomu poezji uznaje się za początek polskiego romantyzmu. Mickiewicz pokazał w tej balladzie różnicę/podobieństwo między ludźmi wykształconymi a prostym ludem. Dziewczyna widzi ducha swojego narzeczonego. Chłopak zmarł dwa lata temu. Prości ludzie i narrator wierzą jej. Mędrzec nie widzi ducha, więc nie wierzy dziewczynie. Narrator stwierdza, że nie wszystko można zobaczyć. Zjawiska związane ze światem materialnym/duchowym można tylko czuć.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	lilie, liliją	lilia	
	zbrodnia		
	pani		
	pana	pan	
	(w) gaju	gaj = lasek	
	(na) łączce	łączka	
	(przy) ruczaju	ruczaj = potok	
	grób		
	kwiecie	kwiat	
czasowniki	zabiła	zabić	
	grzebie	grzebać	
	zasiewa	zasiewać = siać	
	śpiewa	śpiewać	
	rośnij	rosnąć	
	leży	leżeć	
przymiotnik	niesłychana	niesłychany	
przysłówki	wysoko		
	głęboko		
zaimek	jak		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Jaka** jest ta zbrodnia? _____(w. 2) **Kto** zabił pana? _____(w. 3) **Gdzie** pani go grzebie? _____(w. 4) **Gdzie** jest łączka? _____(w. 5) **Co** pani zasiewa na grobie? _____(w. 6) **Co** pani robi? _____(w. 7) **Co** powinno rosnąć wysoko? _____(w. 8) **Kto** leży głęboko? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ballada pt. „Lilie” opowiada historię morderstwa. Utwór zawiera odniesienia do kultury ludowej/antycznej. Świat realny przenika się ze światem fantastycznym. Żona zabiła/zdradziła swojego męża. Jednak nie żałuje tego. Boi się tylko kary. W finale utworu pojawia się duch męża. Wyjawia całą prawdę. Cerkiew się zapada. Giną źli bracia i żona. Sprawiedliwość/Miłość stała się faktem.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
rzeczowniki	burza		
	ster		
	ryk		
	wód	woda	
	szum		
	zawiei	zawieja	
	liny	lina	
	majtkom	majtek	
	(z) ręki	ręka	
	wicher		
	(z) tryumfem	tryumf	
	(na) góry	góra	
	geniusz		
	śmierci	śmierć	
	(do) okrętu	okręt	
	podróżny		
(w) milczeniu	milczenie		
czasowniki	prysnął	prysnąć	
	wyrwały się	wyrwać się	
	zawył	zawyc	
	wstąpił	wstąpić	
	szedł	iść	
	siedział	siedzieć	
przymiotniki	ostatnie	ostatni	
	mokre	mokry	
liczebnik	jeden		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Czego** ryk słycać? _____ **Czego** szum słycać? _____

(w. 3) **Co** wyrwało się z rąk majtków? _____

(w. 5) **Co** zawyło? _____ **Jakie** są góry? _____

(w. 5, 7) **Kto** wstąpił na mokre góry? _____

Dokąd szedł? Do _____

(w. 12) **Ilu** podróżnych siedziało w milczeniu? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Kiedy Adam Mickiewicz był studentem, został aresztowany i oskarżony o antyrosyjską/antypolską aktywność. Musiał wyjechać z Litwy do Rosji. Napisał wtedy cykl sonetów z podróży po Krymie. W sonecie pt. „Burza” poeta opisał burzę na morzu/oceanie. Pasażerowie statku/wozu czują, że zbliża się śmierć. Niektórzy podróżni żegnają przyjaciół, inni się modlą. Tylko jeden siedzi samotnie, nic nie mówi. I zazdrości tym ludziom, którzy wierzą w Boga, albo mają się z kim żegnać. On jest samotny w tej strasznej chwili.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	droga		
	(nad) przepaścią	przepaść	
	pacierz		
	(na) bok	bok	
	lica = twarz		
	koń		
	świata	świat	
	szczeliny	szczelina	
	(po) śmierci	śmierci	
	(w) języku	język	
	głosu	głos	
czasowniki	zmów	zmówić	
	odwróc	odwrócić	
	patrz	patrzeć	
	staje	stawać	
	zawisnął	zawisnąć	
	(nie) patrz	patrzeć	
	spojrzałem	spojrzeć	
	widział	widzieć	
	opowiem	opowiedzieć	
	(nie) ma	mieć	
przymiotnik	dzielny		
zaimki	jak		
	tam		
	ja		
	com = co		
	to		
przyimki	przez		
	na		
spójnik	bo		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Do kogo** mówi Mirza? Do _____ **Co** ma zmówić Pielgrzym? _____
- (w. 3, 5) **Co** robi koń? _____ i _____
- (w. 5) **Czego** Mirza nie pozwala robić Pielgrzymowi? _____
- (w. 12) **Co** zrobił Pielgrzym? _____
- (w. 13) **Kiedy** Pielgrzym opowie o tym, co zobaczył? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

W tym sonecie rozmawiają dwie osoby. Mirza jest przewodnikiem. To człowiek rozsądny/nierozsądny. Ostrzega Pielgrzyma, żeby nie zbliżał się do przepaści/góry. Ale Pielgrzym go nie posłuchał. Zaryzykował i spojrzał w dół/bok. Nie potrafi opowiedzieć o tym, co tam zobaczył. Nie znajduje odpowiednich słów.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	lat	lata	
	zakon		
	(we) krwi	krew	
	pogaństwa	pogaństwo	
	Prusak		
	szyję	szyja	
	(w) okowy	okowy	
	ziemię	ziemia	
	(z) duszą	dusza	
	Niemiec		
	(do) granic	granica	
	Litwy	Litwa	
czasowniki	mijało	mijać	
	brodził	brodzić	
	uchylił	uchylić	
	oddał	oddać	
	uchodzić	uchodzić = uciekać	
	więził	więzić	
	mordował	mordować	
przymiotniki	krzyżowy = krzyżacki		
	północnego	północny	
liczebnik	sto		
zaimek	jak		
partykuła	aż		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Ile** lat mijało od ataku Krzyżaków? _____
- (w. 2) **Jakich** pogan atakowali Krzyżacy? _____
- (w. 3, 4) **Co** zrobił Prusak? _____ lub _____, _____
- (w. 6) **Co** robił Niemiec? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

„Konrad Wallenrod” to powieść poetycka. Akcja utworu rozgrywa się w średniowieczu/antyku. Mickiewicz opowiedział w niej historię Litwina, który został porwany przez Krzyżaków/Prusaków. Wychowali go, ale ukryli jego dochodzenie/pochodzenie. Konrad dowiedział się, kim jest naprawdę. Postanowił się zemścić. Poświęcił prywatne szczęście, a potem też życie. Oszukał Krzyżaków. Doprowadził do ich klęski/zwycięstwa.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	pamięci	pamięć	
	<u>spół</u> uczniom	uczeń (z którym autor <u>razem</u> się uczył)	
	<u>spół</u> więźniom	więzień (z którym autor <u>razem</u> był w więzieniu)	
	<u>spół</u> wygnañcom	wygnaniec (z którym autor <u>razem</u> został wygnany)	
	(za) miłość	miłość	
	ojczyźnie	ojczyzna	
	(z) tęsknoty	tęsknota	
	sprawy	sprawa	
	męczennikom	męczennik	
		autor	
czasownik	poświęcać	poświęcić	
przymiotniki	świętej	święty	
	prześladowanym	prześladowany	
	zmarłym	zmarły	
	narodowej	narodowy	
przyimek	ku = do		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Jaką** pamięć zachowuje o przyjaciółach autor? _____

(w. 2-4) **Kogo** wymienia w dedykacji? _____, _____ i _____

(w. 5) **Co** razem **robili**? _____, _____ i _____

(w. 6) **Za co** byli prześladowani? Za _____

(w. 7) **Za czym** tęsknili? Za _____

(w. 8) **Gdzie** zmarli? W _____

(w. 9) **Za jaką** sprawę zostali męczennikami? Za _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Adam Mickiewicz napisał „Dziady cz. III” po upadku powstania styczniowego/listopadowego. Przebywał wtedy na emigracji/wakacjach. Utwór zadedykował swoim przyjaciołom/znajomym. To co spotyka Polaków, porównał do prześladowania pierwszych chrześcijan. Opisał cierpienia narodu polskiego. Porównał je do męczeństwa Chrystusa. Taką koncepcję nazywa się mesjanizmem.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	Bóg		
	grzesznika	grzesznik	
	(z) ogrodu	ogród	
	człowiek		
	(z) głodu	głód	
	aniołom	anioł	
	ziarnami	ziarno	
	(po) drodze	droga	
	(w) nocy	noc	
	diabeł		
	rogiem	róg	
	rów		
	żytem	żyto	
	ziemią	ziemia	
	wiosną	wiosna	
	trawa		
	kwiecie = kwiaty	kwiat	
	kłosa	kłos	
	nasienie = nasiona	nasiono	
	czasowniki	wygnał	wygnać
(nie) chciał		chcieć	
umarł		umrzeć	
rozkazał		rozkazać	
rozsypać			
przyszedł		przyjść	
znalazł		znaleźć	
odszedł		odejść	
zrobił		zrobić	
nasypał		nasypać	
nakrył		nakryć	
wyrasta		wyrastać	
przymiotniki		rajskiego	rajski
	mądry		
spójniki	gdy		
	ażeby = aby		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Skąd** Bóg wygnał grzesznika? _____
- (w. 2) **Czego** nie chciał Bóg? _____
- (w. 3, 4) **Co** Bóg kazał rozsypać aniołom? _____
- (w. 5) **Kto** przyszedł? _____
- (w. 7) **Kto** przyszedł nocą? _____
- (w. 11) **Czym** diabeł zrobił rów? _____ **Co** nasypał do rowu? _____
- (w. 15, 16) **Co** wyrosło wiosną? _____, _____, _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Bajka Żegoty opowiada o patriotyzmie polskiego narodu. Diabeł symbolizuje cara/króla. Zboże to symbol wolności. Władca Litwy/Rosji chce zabrać Polakom wolność. Ale te działania przynoszą odwrotny skutek. Prześladowani Polacy nie tracą ducha walki. Wolna ojczyzna jest dla młodych studentów/studentek najważniejszą wartością. Są gotowi oddać za nią życie.

Adam Mickiewicz: *Dziady cz. III*
(zakończenie sceny *Salon warszawski*)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	przyjaciele	przyjaciel	
	na czele		
	narodu	naród	
	(na/z) wierzchu		
	lawa		
	ognia	ogień	
	lat	lata	
	(na) skorupę	skorupa	
	(do) głębi	głębia	
czasowniki	patrzcie	patrzeć	
	stoją	stać	
	powiedz	powiedzieć	
	(nie) wyziębi	wyziębić	
	plwajmy	plwać = pluć	
	zstapmy	zstąpić	
przymiotniki	zimna	zimny	
	twarda	twardy	
	sucha	suchy	
	plugawa	plugawy	
	wewnętrznego	wewnętrzny	
liczebnik	sto		
zaimki	cóż = co		
	jacy		
	nasz		
	jak		
spójnik	lecz		
partykuła	raczej		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

Do kogo zwraca się N***? Do _____

Do czego Wysocki porównuje naród? Do _____

Jaka jest ona z wierzchu? _____, _____ i _____

Jaki jest ogień? _____

Gdzie bohaterowie chcą zstąpić? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Studenci znajdują się w salonie warszawskim/krakowskim. Obserwują zgromadzonych tam gości/więźniów. Część z nich to Polacy, którzy są zdrajcami. Nie interesuje ich ojczyzna. Najważniejsze są dla nich kariera, bale. Dlatego Wysocki porównał naród do lawy. Na zewnątrz / Wewnątrz widać ciemną warstwę. Pod spodem pali się ogień. Tym ogniem są patrioci. Działają w konspiracji. Nie widać/słyszeć ich. Ale są wierni ojczyźnie i chcą ją uwolnić spod władzy tyrana.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	(nad) wodą	woda	
	rządami	rząd	
	opoki	opoka = skała	
	tonią	toń	
	twarze	twarz	
	obłoki, obłokom	obłok	
	kształty	kształt	
	deszcze	deszcz	
	błyskawicom	błyskawica	
czasowniki	stały	stać	
	odbiła	odbić	
	przebiegły	przebiec	
		trzeba	
		stać	
		grozić	
		przewozić	
		grzmieć	
		ginać	
	płynąć		
przymiotniki	wielką	wielki	
	czystą	czysty	
	przejrzystą	przejrzysty	
	czarne	czarny	
	marne	marny	
zaimki		ich	
	mnie = mi	ja	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Jaka** była woda? _____ i _____
- (w. 2) **Co** stało rzędami? _____
- (w. 3) **Jaka** była toń? _____
- (w. 4) **Jakiego** koloru były twarze skał? _____
- (w. 6) **Co** przebiegło? _____
- (w. 8) **Co zrobiła** woda? _____
- (w. 19) **Co** stoi i grozi? _____
- (w. 20) **Co** przewożą obłoki? _____
- (w. 21) **Co robią** błyskawice? _____ i _____
- (w. 22) **Co robi** podmiot liryczny? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Ten wiersz należy do utworów nazywanych lirykami lozańskimi. Mickiewicz napisał je podczas pobytu w Szwecji/Szwajcarii. To jedne z ostatnich/pierwszych utworów poety. W wierszu podmiot liryczny opisuje alpejskie jezioro. W jego wodzie odbija się świat zewnętrzny. Każdy element natury/kultury ma swoje zadanie. Także podmiot liryczny. On musi płynąć, czyli przemijać. Taki jest los człowieka.

Juliusz Słowacki: *Kordian* (akt I, scena I,
początkowe didaskalia)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
rzeczowniki	chłopiec		
	(pod) lipą	lipa	
	(na) dziedzińcu	dziedziniec	
	sługa		
	broń		
	dom		
	ogród		
	(za) ogrodzeniem	ogrodzenie	
	staw		
	pola	pole	
	lasy	las	
	czasowniki	leży	leżeć
czyści		czyścić	
widać			
przymiotniki	młody		
	15-letni = piętnastoletni		
	wielką	wielki	
	wiejskim	wiejski	
	stary		
	myśliwską	myśliwski	
	sosnowe	sosnowy	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

Jak ma na imię chłopiec? _____

Ile ma lat? _____

Co robi? _____

Jaka jest lipa? _____

Jak ma na imię sługa? _____

Jaki on jest? _____

Co robi? _____

Co widać? _____, _____, _____ i _____

Jakie są lasy? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

„Kordian” to odpowiedź Juliusza Słowackiego na „Dziady cz. II/III” Adama Mickiewicza. Główny bohater to typowy romantyk, melancholik. Jego ukochana Laura/Maria złamała mu serce. Chłopiec nie widzi sensu życia. Stary sługa próbuje zmotywować go do działania. Jednak Kordian nie wie, po co ma żyć. Próbuje się utopić/zastrzelić. Była to nieudana/udana próba samobójcza.

Juliusz Słowacki: *Kordian*
(akt II, finał monologu na Mont Blanc)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie	
rzeczowniki	myśli	myśl		
	(z) ziemi	ziemia		
	(z) błękitu	błękit		
	skały	skała		
	(ze) szczytu	szczyt		
	duch			
	rycerza	rycerz		
	(z) lodów	lód		
	dzidy	dzida		
	wrogów	wróg		
	(w) pierś	pierś		
	ludy	lud		
	Polska			
	narodów	naród		
czasowniki	trzeba			
	spojrzałem	spojrzeć		
	powstał	powstać		
	zebrał	zebrać		
	włożył	włożyć		
	ożył	ożyć		
	poświęci się	poświęcić się		
	padnie	paść = polec		
przymiotnik	wielkiej	wielki		
spójniki	lub			
	choć			
partykuła	nie			

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Czego** trzeba Kordianowi? _____
- (w. 2) **Gdzie** on jest? _____
- (w. 3) **Kogo** widzi? _____
- (w. 4) **Jak** rycerz się nazywa? _____ **Co zrobił** z dzidami wrogów? _____ i _____
- (w. 5) **Do kogo** zwraca się bohater? Do _____
- (w. 6) **Kto** jest Winkelriedem narodów? _____
- (w. 7) **Co** się z nią stanie? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Kordian wygłasza dialog/monolog na szczycie Mont Blanc. Tam zrozumiał, że walka o wyzwolenie ojczyzny da jego życiu sens. W swojej wizji widzi legendarnego bohatera szwajcarskiego – Winkelrieda. W czasie walki ten rycerz skierował na siebie strzelby/dzidy wrogów. Poświęcił się, ale zapewnił rodakom przegraną/zwycięstwo. Polska postąpi tak jak on. Poświęci się, zginie, ale przyniesie wolność innym narodom. Taką koncepcję nazywamy winkelriedyzmem.

Juliusz Słowacki: *Grób Agamemnona* (strofa zaczynająca się od apostrofy *Polsko!*)

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	grób		
	Polsko	Polska	
	błyskotkami	błyskotka	
	pawiem	paw	
	narodów	naród	
	papugą	papuga	
	służebnicą	służebnica = służąca	
	słowa	słowo	
	(w) sercu	serce	
	myśl		
	godzinę	godziny	
	winy	wina	
	czasowniki	łudzą	łudzić
byłaś, jesteś		być	
wiem		wiedzieć	
(nie) zadrzą		zadrzeć	
(nie) trwa		trwać	
mówię		mówić	
przymiotniki	cudzą	cudzy	
	smutny		
	pełen		
przysłówki	teraz		
	długo		
spójnik	bom = bo		
zaimki	ciebie	ty	
	te		
	gdzie		
	sam		
partykuła	nawet		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Do kogo** zwraca się podmiot liryczny? Do _____

(w. 2) **Czym** Polska była? _____ i _____

(w. 3) **Czym** Polska jest? _____

(w. 4, 5) **Co** nie zadrży długo w sercu? _____

(w. 6) **Jaki** jest podmiot liryczny? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Wiersz powstał podczas podróży poety do Grecji/Rzymu. Tam zwiedzał on miejsce, które uważano za grób/dom Agamemnona. Opis tej wizyty zawarł Słowacki w wierszu. Podmiot liryczny rozmyśla nad rolą poety, historią i Polską. W drugiej części utworu Słowacki przedstawił krytyczny obraz Polaków/Greków. Paw jest symbolem pychy/mądrości. Papuga symbolizuje bezrefleksyjne kopiowanie obcych wzorców. Te cechy doprowadziły do utraty niepodległości. Podmiot liryczny czuje smutek, ale też odpowiedzialność za tragiczne losy Polski.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	testament		
	(w) cień	cień	
	(z) duchami	duch	
	diedzica	diedzic = spadkobierca	
	(dla) lutni	lutnia	
	(dla) imienia	imię	
	błyskawica		
	(w) podaniach	podanie = opowieść	
	(dla) ojczyzny	ojczyzna	
	lata		
czasowniki	żyłem	żyć	
	cierpiałem	cierpieć	
	plakałem	plakać	
	rzucam	rzucać = porzucić	
	idę	iść	
	(nie) zostawiłem	zostawić	
	przeszło	przejsć = minąć	
	sterał	sterać = zniszczyć	
przymiotnik	młode	młody	
przysłówek	dziś		
zaimki	mój, moje		
	(z) wami, was, wy		
	żadnego	żaden	
spójniki	ani		
	jako = jak		
	żem = że		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Co robił** podmiot liryczny? _____, _____ i _____

(w. 3) **Z kim** podmiot liryczny idzie w cień? Z _____

(w. 5) **Kogo** nie zostawił podmiot liryczny? _____

(w. 6) **Co** przeszło jak błyskawica? _____

(w. 9) **Do kogo** zwraca się podmiot liryczny? Do _____

(w. 10) **Dla kogo** podmiot liryczny zniszczył młode lata? Dla _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

„Testament mój” to wiersz wesoły/smutny. Podmiot liryczny podsumowuje swoje życie. Przeczuwa, że niedługo jego towarzyszami będą duchy. Stwierdza, że nie zostawił po sobie żadnego potomka/przodka. Nikt też nie będzie kontynuował jego drogi artystycznej. Wie, że pamięć o nim szybko przeminie. Chce, żeby zapamiętać go jako patriotę, który dla ojczyzny poświęcił młodość/starość.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	prawdy	prawda	
	płomienia	płomień	
	dróg	droga	
	epoka		
	cele	cel	
	(o) snach	sen	
	przeszłości	przeszłość	
	ołtarzy	ołtarz	
	część		
czasowniki	szukajcie	szukać	
	ma	mieć	
	zapomina	zapominać	
	(nie) deptacie	deptać	
	winniście	winien = musieć oddać	
przymiotniki	(do) młodych	młody	
	jasnego	jasny	
	nowych	nowy	
	nieodkrytych	nieodkryty	
	własne	własny	
	wczorajszych	wczorajszy	
zaimki	każda	każdy	
	im	oni	
spójnik	ale		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Jaki** jest płomień prawdy? _____

(w. 2) **Jakich** dróg powinni szukać młodzi ludzie? _____ i _____

(w. 11) **Jakie** cele ma każda epoka? _____

(w. 12) **O czym** zapomina każda epoka? _____

(w. 16) **Czego** nie powinni deptać młodzi ludzie? _____

(w. 20) **Co** powinni oddać im młodzi ludzie? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Adam Asnyk tworzył w epoce pozytywizmu. Adresatem tego wiersza jest młode pokolenie pozytywistów. Poeta zachęca ich do działania, rozwoju, budowania przyszłości/przeszłości. Prosi też, żeby nie zapomnieli o dziedzictwie poprzedniej/następnej epoki. Postawa romantyków wynikała z prawdziwej miłości do ojczyzny. Dlatego zasługują na miłość/szacunek. Podmiot liryczny przewiduje, że w przyszłości pokolenie pozytywistów zastąpią inni, młodszy.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	zwierzeń	zwierzenie	
	wyznań	wyznanie = zwierzenie	
	marzeń	marzenie	
	woni	woń	
	barw	barwa	
	blasków	blask	
	śpiewem	śpiew	
	lasków	lasek	
	łąk	łąka	
	zieleni	zieleń	
	zdrojów	zdrój = strumień	
	pierwiosnków	pierwiosnek	
	powojów	powój	
	czasowniki	(nie) było	być
(nie) łączyło		łączyć	
przymiotniki	wiosennych	wiosenny	
	zdradnych	zdradny = zdradliwy	
	szumiących	szumiący	
	świeżej	świeży	
	wspólnych	wspólny	
	jasnych	jasny	
zaimki	nami, nas	my	
		nic	
	żadnych	żaden	
przyimki		między	
		prócz = oprócz	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 2) **Czego** nie było między nimi? _____

(w. 4) **Jakie** marzenia ich łączyły? _____ i _____

(w. 5) **Co** ich łączyło? _____, _____ i _____

(w. 7) **Jakie** były laski? _____

(w. 8) **Jaka** była zieleń łąk? _____

(w. 13) **Jakie** były strumienie? _____ i _____

(w. 15) **Co** ich łączyło? _____ i _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Wiersz Adama Asnyka to utwór miłosny/żałobny, czyli erotyk. W pierwszym i w ostatnim akcie/wersie podmiot liryczny zapewnia, że nic nie łączyło go z ukochaną. To prawda/nieprawda. Kolejne strofy są zaprzeczeniem tego stwierdzenia. Wiersz jest wspomnieniem wspólnych chwil kochanków. Poeta wymienia elementy natury. Były one tłem dla ich historii miłosnej.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	(z) chałupy	chałupa	
	chaty, (za) chatami	chata	
	rzędem	rząd	
	na wzgórkach	wzgórek	
		sad	
		płot	
	krowy	krowa	
		życie	
	wspomnień	wspomnienie	
		skarb	
czasowniki	się wali	walić się	
	ryczą	ryczeć	
	się zrosło	zrosnąć się	
	łzawią	łzawić	
przymiotniki	piaszczystych	piaszczysty	
		wiśniowy	
	chude	chudy	
	szare	szary	
	nędzne	nędzny	
	chłopskie	chłopski	
		bogaty	
przysłówki		dziś	
		obficie	
zaimki		jak	
		(z) wami, wy	
	moje	mój	
	mnie	ja	
		co = które	
przyimek		dla	
spójnik		ale	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Jakie** są wzgórki? _____
- (w. 2) **Gdzie** jest sad? _____
- (w. 4) **Co** się wali? _____
- (w. 5) **Jakie** są krowy? _____
- (w. 9) **Jakiego** koloru są chaty? _____
- (w. 10) **Z czym** się zrosło życie podmiotu lirycznego? Z _____
- (w. 12) **Czym** są chaty dla podmiotu lirycznego? _____
- (w. 13) **Jak** łązawią wspomnienia? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Sonet Jana Kasprówicza opisuje wiejski/miejski krajobraz. Poeta dobrze go znał, bo pochodził z mieszczańskiej/chłopskiej rodziny. W pierwszych dwóch strofach wymienia elementy przyrody i chłopskie chaty. Widać, że mieszkają tu ubodzy/bogaci ludzie. Płot jest zepsuty, krowy są chude. W ostatnich dwóch zwrotkach podmiot liryczny podkreśla swój związek z tym miejscem. Wiązą się z nim jego wspomnienia. Jednak są one smutne.

Jan Kasprowicz: *Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach (I)*

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	krzak		
	róży	róża	
	(w) skał	skała	
	zwaliska	zwalisko	
	paś = rumieniec		
	(na) plamy	plama	
	złomów	złom = blok skalny	
	skronie	skroń	
	ściany	ściana	
	cisza		
	limba		
czasowniki	ciska	ciskać = rzucać	
	tuli	tulić	
	spoczywa	spoczywać = leżeć	
przymiotniki	dzikiej	dziki	
	krwawy		
	szarych	szary	
	samotny		
	senny		
	zadumany = zamyślony		
	(do) zimnej	zimny	
	próchniejąca	próchniejący	
partykuła	tylko		
przyimek	obok		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 3) **Jaka** jest róża? _____ **Jaki** ma rumieniec? _____

(w. 4) **Jakie** są bloki skalne? _____

(w. 9) **Jaki** jest krzak? _____, _____ i _____

(w. 10) **Do czego** krzak tuli skronie? Do _____

(w. 13) **Jaka** jest limba? _____

(w. 14) **Gdzie** leży limba? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Utwór Jana Kasprowicza to sonet. Jest przykładem symbolizmu w polskiej literaturze. Poeta opisał w nim morski/górski krajobraz. Młodopolscy artyści często wykorzystywali motyw Tatr/Alp w swojej twórczości. Ważnym jego elementem jest krzak róży. Rośnie on w przyjaznym/nieprzyjaznym otoczeniu. Może symbolizować życie człowieka. Natomiast limba to symbol śmierci.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	koniec		
	wieku	wiek	
	przekleństwo		
	bogu	bóg	
	wzgarda		
	głupiec		
	ciężarem	ciężar	
	ramiona	ramię	
	walka		
	mrówka		
	(na) szyny	szyna	
	(z) pociągiem	pociąg	
	(w) pędzie	pęd	
	włóczni	włócznia	
	tarcza		
	człowiecze = człowieku	człowiek	
głowę	głowa		
czasowniki	się skaleczy	skaleczyć się	
	złorzeczy	złorzeczyć	
	gardzi	gardzić	
	wziąć		
	(nie) zdoła	zdołać	
	może	móc	
	walczyć		
	jest	być	
zwiesił	zwiesić		
przymiotniki	dziki		
	słabe	słaby	
	rzucony	rzucona	
	nadchodzącym	nadchodzący	
	złego	zły	
	niemy		

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
zaimki		kiedy	
	którego	który	
	jakaż = jaka	jaki	
	twoja	twój	
spójnik		ale	
przyimek		przeciw	
partykuła		tylko	

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1, 2) **Jaki** człowiek złorzeczy bogu, kiedy się skaleczy? _____

(w. 5, 6) **Kto** gardzi ciężarem, którego nie może wziąć na ramiona? _____

(w. 9, 10) **Co** nadchodzi w pędzie? _____

(w. 17) **Co** wiedzą podmiot liryczny i inni ludzie? _____

(w. 19, 20) **O czyją** tarczę pyta podmiot liryczny? O _____

(w. 20) **Co zrobił** człowiek z końca wieku? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Wiersz Kazimierza Przerwy-Tetmajera to smutna diagnoza człowieka z końca/początku XIX wieku. Każda strofa zaczyna się od pytania. Podmiot liryczny szuka idei, której człowiek może się poświęcić. Nie znajduje żadnej. Człowieka ogarnia rezygnacja/euforia. W niczym nie widzi sensu. Taka postawa to symbolizm/dekadentyzm.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma/ synonim	tłumaczenie
rzeczowniki	dziewczyna		
	braci	brat	
	mur		
	marzeń	marzenie	
	(od) strony	strona	
	głos		
	dźwięk		
	domysł		
	młoty	młot	
	z łoskotem	łoskot	
	noc		
	człowiekiem	człowiek	
	czasowniki	zbałało	zbałać
płakał		płakać	
pokochali		pokochać	
mówili		mówić	
łka		łkać = płakać	
jest		być	
porwali		porwać = chwycić	
jęli		jąć = zacząć	
tłuc			
(nie) wiedziała		wiedzieć	
przymiotniki	dziewczęcy		
	ślepa	ślepy	
przysłówek	dwunastu		
zaimek	kto		
przyimek	poza		
spójnik	więc		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj fragment utworu. Odpowiedz na pytania.

- (w. 1) **Ilu** było braci? _____
- (w. 2) **Jaki** głos płakał za murem? _____
- (w. 3) **Co** pokochali bracia? _____ i _____
- (w. 7) **Co** bracia chwycili w dłón? _____
- (w. 8) **Jaka** była noc? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Bolesław Leśmian przedstawił w balladzie/odzie pt. „Dziewczyna” baśniową, metafizyczną opowieść. Bracia zakochali się w dziewczynie. Nigdy jej nie widzieli. Słyszeli tylko jej głos. Próbowali ją porwać/uwolnić. Chcieli zniszczyć mur. Nie udało się. Wszyscy umarli. Te próby kontynuują ich cienie. Ale to już się dzieje w innym świecie. Kiedy i one umarły, młoty same uderzały w mur. W końcu mur runął. Niczego za nim nie było. Człowiek nie może odkryć wszystkich tajemnic świata.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
rzeczowniki	jawor		
	liści	liść	
	koszyk		
	(z) wikliny	wiklina	
	maliny	malina	
	(w) fraczku	fraczek	
	pasikonik		
	łzy	łza	
	(w) oczach	oko	
	(w) proch	proch	
	kwiat		
	(w) książce	książka	
	czasowniki	był	być
miał		mieć	
śmiały się		śmiać się	
miała		mieć	
przyszli		przyjść	
rozsytać się			
przymiotniki	ponury		
	siny		
	pleciony		
	cienkiej	cienki	
	różowe	różowy	
	zielonym	zielony	
	płascy	płaski	
przysłówek	dużo		
zaimek	jak		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Jaki** był jawor? _____

(w. 2) **Ile** jawor miał liści? _____

(w. 3) **Z jakiej** wikliny był koszyk? Z _____

(w. 4) **Co** było różowe? _____

(w. 5) **Kto** był jak pasikonik? _____

(w. 6) **Kto** miał w oczach łzy? _____

(w. 9, 10) **Gdzie** Laura i Filon przyszli? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Poetka nawiązuje w tym wierszu do utworu Franciszka Karpińskiego. Opisuje spotkanie Laury i Filona pod jaworem. Kochają się, ale są smutni/weseli. Autorka porównała ich do zaszuszonego kwiatu, który trzyma się w książce. Nie są prawdziwi. Są tylko elementem średniowiecznej/sentymentalnej tradycji.

Ćwiczenie 1. Uzupełnij tabelkę.

część mowy	forma w tekście	podstawowa forma	tłumaczenie
rzeczowniki	(na) dnię	dno	
	ciała	ciało	
	grozy	groza	
	głód		
	mrozy	mróz	
	noc		
	(za) oknem	okno	
	śmierć		
	człowieka	człowiek	
czasowniki	żyjemy	żyć	
	rzeźbi	rzeźbić	
	tną	ciąć	
	czeka	czekać	
	się jeży	jeżyć się	
	czuje	czuć	
przymiotniki	cierpliwy		
	białe	biały	
przysłówek	cicho		
zaimek	nas	my	
spójnik	gdy		

Ćwiczenie 2. Przeczytaj utwór. Odpowiedz na pytania.

(w. 1) **Na czego** dnię żyje podmiot liryczny? _____ i _____

(w. 2) **Jaki** jest głód? _____ **Co** jest białe? _____

(w. 3) **Co** czeka za oknem? _____

(w. 4) **Co** robi śmierć, gdy czuje człowieka? _____

Ćwiczenie 3. Przeczytaj tekst. Podkreśl właściwy wyraz.

Krzysztof Kamil Baczyński należał do rodziny/pokolenia Kolumbów. Jego młodość/starość przypadła na okres II wojny światowej. Tę biblijną/apokaliptyczną rzeczywistość wojenną poeta przedstawiał w swoich wierszach. W tym utworze opisał ludzi, którym towarzyszy strach, głód, cierpienie, śmierć. Człowiek zmienia się pod wpływem tych skrajnych doświadczeń. Ale wciąż pragnie kochać i mieć nadzieję.